

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Θέμα : Συγκεφαλαιωτική έκθεση της συνόδου της ολομέλειας
- Βρυξέλλες, 28 και 29 Οκτωβρίου 2002 ¹

I. ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

1. Παρουσίαση από τον Πρόεδρο του προσχεδίου Συνταγματικής Συνθήκης

Ο Πρόεδρος παρουσίασε το σχέδιο αρχιτεκτονικής της μελλοντικής Συνθήκης που κατάρτισε το Προεδρείο. Τόνισε ότι το σχέδιο αυτό αποτελεί σχέδιο Συνταγματικής Συνθήκης σύμφωνα με τη βούληση του συνόλου σχεδόν των μελών της Συνέλευσης. Η επιλεγείσα προσέγγιση βασίζεται στην ευρεία συναίνεση που επιτεύχθηκε κατά τις συζητήσεις στην τελευταία σύνοδο της ολομέλειας υπέρ της αρχής της ενιαίας νομικής προσωπικότητας, η οποία άνοιξε το δρόμο για τη συγχώνευση των Συνθηκών της Κοινότητας και της Ένωσης. Το ενιαίο αυτό κείμενο περιλαμβάνει τρία μέρη :

- το πρώτο μέρος περιλαμβάνει τις διατάξεις που καθορίζουν τη θεσμική αρχιτεκτονική,
- το δεύτερο μέρος αφορά τις πολιτικές και τις δράσεις της Ένωσης,
- το τρίτο μέρος περιλαμβάνει τις τελικές διατάξεις και τις συνήθειες ρήτρες νομικής συνέχειας που απαντώνται σε τέτοιου είδους συνταγματικές πράξεις.

¹ Τα πλήρη πρακτικά της συνόδου της ολομέλειας περιλαμβάνονται στην ιστοσελίδα : <http://european-convention.eu.int>

- α) Το πρώτο μέρος, το οποίο περιλαμβάνει τις θεμελιώδεις διατάξεις και επομένως πρέπει να είναι ιδιαίτερα σαφές και καλοδιατυπωμένο, αποτελείται στην αρχή από το προοίμιο και στη συνέχεια ορίζει :
- τι είναι η Ένωση (ο ορισμός της και η νομική φύση της),
 - γιατί τα κράτη μέλη αποφάσισαν να συνενωθούν (ποιες είναι οι αξίες και οι στόχοι που τα συνενώνουν),
 - τι σημαίνει η ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης και ποια είναι τα θεμελιώδη δικαιώματα της Ένωσης,
 - ποιες είναι οι αρμοδιότητες της Ένωσης· θα διευκρινιστεί ότι η Ένωση διαθέτει μόνο τις αρμοδιότητες που της απονέμονται. Οι αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας θα επιβεβαιωθούν με σαφή τρόπο,
 - ποια είναι τα όργανα της Ένωσης,
 - τον τρόπο με τον οποίο οργανώνεται η υλοποίηση των δράσεων της Ένωσης, με στόχο την απλότητα, τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα,
 - ποιες είναι οι αρχές του δημοκρατικού βίου της Ένωσης,
 - τα οικονομικά της Ένωσης,
 - την ανά τον κόσμο δράση της Ένωσης,
 - τις σχέσεις μεταξύ της Ένωσης και του εγγύς περιβάλλοντός της,
 - τη γενική αρχή ότι η Ένωση είναι ανοικτή σε όλα τα ευρωπαϊκά κράτη που ασπάζονται τις αξίες της και τα θεμελιώδη δικαιώματά της και δέχονται τους κανόνες της.
- β) Το δεύτερο μέρος της Συνθήκης, που αφορά τις πολιτικές και τις δράσεις της Ένωσης, περιλαμβάνει σημαντικό αριθμό διατάξεων των ισχυουσών Συνθηκών. Θα επέλθουν διάφορες τεχνικές τροποποιήσεις στα άρθρα τα σχετικά με τις πολιτικές της Ένωσης, τροποποιήσεις που κρίνονται αναγκαίες για να υπάρχει αντιστοιχία μεταξύ του δεύτερου και του πρώτου μέρους.
- γ) Το τρίτο μέρος περιλαμβάνει τις τελικές διατάξεις και τις ρήτρες νομικής συνέχειας. Υπό το φως του συνόλου του σχεδίου - το οποίο ανταποκρίνεται στην ανάγκη απλούστευσης της αρχιτεκτονικής της Συνθήκης - φαίνεται λογικό και τελικά αναπόφευκτο να υποκατασταθούν οι υπάρχουσες Συνθήκες από τη νέα Συνταγματική Συνθήκη. Στην περίπτωση αυτή, οι τελικές διατάξεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν ρήτρες που εξασφαλίζουν τη νομική συνέχεια σε σχέση με την Κοινότητα και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το έγγραφο, που διανεμήθηκε με τα στοιχεία CONV 369/02, περιλαμβάνει στο μέρος Β ορισμένες ενδείξεις σχετικά με το περιεχόμενο του θεμελιώδους μέρους της Συνθήκης. Οι ενδείξεις αυτές χρησιμεύουν στο να γίνει κατανοητή η διάρθρωση του σχεδίου Συνταγματικής Συνθήκης και να επισημανθεί η θέση των διαφόρων στοιχείων μέσα στο κείμενο.

Ο Πρόεδρος παρατήρησε ότι ορισμένες από τις ενδείξεις αυτές αντιστοιχούν στους προσανατολισμούς που έχουν ήδη προκύψει από τις εργασίες της Συνέλευσης. Άλλες ενδείξεις αντικατοπτρίζουν προτάσεις που έγιναν από διάφορες πλευρές, οι οποίες όμως δεν έχουν ακόμα συζητηθεί ή εξεταστεί σε βάθος. Το ερώτημα του κατά πόσον θα γίνουν δεκτά ορισμένα από τα άρθρα αυτά και ποιο θα είναι ακριβώς το περιεχόμενό τους θα απαντηθεί κατά τη διάρκεια των μελλοντικών εργασιών της Συνέλευσης.

Ο Πρόεδρος ανέφερε ότι το Προεδρείο προτίθεται να παρουσιάσει, κατά τους πρώτους μήνες του 2003 και ανάλογα με τα αποτελέσματα των συζητήσεων στην ολομέλεια για τις συστάσεις των εκθέσεων των Ομάδων εργασίας, τα τμήματα του σχεδίου Συνθήκης που θα λάβουν πλήρη μορφή βάσει των στοιχείων που θα προκύψουν. Με τον τρόπο αυτό τα διάφορα δομικά στοιχεία θα λάβουν σταδιακά τη θέση τους στην όλη συνταγματική διάρθρωση, η δε Συνέλευση θα θεωρηθεί ότι επιτέλεσε το έργο της.

2. Ο ρόλος των εθνικών κοινοβουλίων

- συζήτηση για την έκθεση της Ομάδας IV «Εθνικά Κοινοβούλια» με Πρόεδρο την κυρία Stuart (έγγρ. CONV 353/02)

Η Πρόεδρος της Ομάδας εργασίας, κυρία Gisela Stuart, παρουσίασε τα συμπεράσματα της Ομάδας όπως αυτά εκτίθενται στην τελική της έκθεση (CONV 323/02). Η Ομάδα εξέτασε το ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων ως προς τρία κύρια ζητήματα: τον έλεγχο των ενεργειών των κυβερνήσεων τους στο Συμβούλιο, την εποπτεία της εφαρμογής της αρχής της επικουρικότητας, και το ρόλο και τη λειτουργία των πολυμερών διακοινοβουλευτικών δικτύων ή μηχανισμών.

Η Πρόεδρος τόνισε ότι η Ομάδα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο ρόλος των εθνικών κοινοβουλίων συνίσταται πρωτίστως και κατά κύριο λόγο στο να ελέγχουν τις κυβερνήσεις τους όταν αυτές λαμβάνουν αποφάσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Στην Ομάδα υπήρξε γενική συμφωνία ότι θα ήταν χρήσιμο, για τη βελτίωση των εθνικών συστημάτων κοινοβουλευτικού ελέγχου, να διοργανωθεί μια ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών. Η Ομάδα έκρινε περαιτέρω ότι η διαφάνεια των νομοθετικών εργασιών του Συμβουλίου είναι κρίσιμης σημασίας προκειμένου να μπορούν τα εθνικά

κοινοβούλια να ασκούν αποτελεσματικά τον έλεγχο τους. Η Ομάδα έκανε διάφορες συστάσεις για τη λήψη εκτελεστικών μέτρων, μεταξύ άλλων για την ενίσχυση των διατάξεων του Πρωτοκόλλου για το ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων που προσαρτάται στη Συνθήκη του Άμστερνταμ. Όσον αφορά την επικουρικότητα, η Ομάδα σε γενικές γραμμές συμφώνησε με τα συμπεράσματα της Ομάδας εργασίας στην οποία προεδρεύει ο κ. Mendez de Vigo. Τέλος, η Ομάδα έκανε διάφορες συστάσεις σχετικά με τη διάρθρωση των σχέσεων μεταξύ εθνικών κοινοβουλίων και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Η Πρόεδρος τόνισε ότι γενικότερος στόχος των συστάσεων της Ομάδας είναι να υπάρξει μεγαλύτερη συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων στις εργασίες της ΕΕ, να αυξηθεί το συναίσθημα «οικειώσης» και να δοθεί σε αυτά πραγματικό δικαίωμα λόγου με εποικοδομητικό τρόπο, χωρίς επιβράδυνση της νομοθετικής διαδικασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η Πρόεδρος υπογράμμισε ότι, παρ' όλο που η Ομάδα επέτυχε συναίνεση σε πολλά θέματα, τα μέλη της είναι της γνώμης ότι θα πρέπει πρώτα να διεξαχθεί μια συζήτηση στην ολομέλεια για τα θεσμικά ζητήματα και μετά να λάβουν οριστικές θέσεις για τις προτάσεις για ένα νέο φόρουμ στο οποίο θα συμμετέχουν τα εθνικά κοινοβούλια και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το οποίο θα συζητά, για παράδειγμα, τους ευρύτερους πολιτικούς προσανατολισμούς και τη στρατηγική της ΕΕ.

Κατά τη γενική συζήτηση που ακολούθησε την παρουσίαση φάνηκε να διαμορφώνεται ευρεία υποστήριξη μεταξύ των μελών της Συνέλευσης υπέρ της έκθεσης και των συστάσεων της Ομάδας. Από τη συζήτηση προέκυψαν οι παρακάτω θέσεις σχετικά με συγκεκριμένα στοιχεία της έκθεσης :

Υπήρξε ευρεία αναγνώριση της σημασίας της μεγαλύτερης συμμετοχής των εθνικών κοινοβουλίων στις δραστηριότητες της Ένωσης: πολλά μέλη ζήτησαν να αναγνωριστεί με συγκεκριμένο τρόπο ο ρόλος τους στη μελλοντική Συνταγματική Συνθήκη. Τονίστηκε επίσης ο ρόλος των εθνικών κοινοβουλίων στο να φέρνουν την ΕΕ κοντύτερα στους πολίτες.

Τα συνιστώμενα μέτρα για τη διευκόλυνση της βελτίωσης του κοινοβουλευτικού ελέγχου από τα εθνικά κοινοβούλια, τα οποία αφήνουν την πρακτική διοργάνωση του εθνικού κοινοβουλευτικού ελέγχου στα κράτη μέλη σύμφωνα με τις συνταγματικές τους επιταγές και τις ισχύουσες ρυθμίσεις, έτυχαν ευρείας υποστήριξης: η ταχεία πρόσβαση τόσο στα συμβουλευτικά έγγραφα όσο και στις νομοθετικές προτάσεις με την απ' ευθείας διαβίβασή τους στα εθνικά κοινοβούλια θεωρείται σημαντικό βήμα. Τονίστηκε ιδιαίτερα το γεγονός ότι οι συστάσεις της έκθεσης είναι σαφείς και μπορούν να τεθούν σύντομα σε εφαρμογή. Μεγάλος αριθμός ομιλητών υπογράμμισε το γεγονός ότι η πλήρης διαφάνεια των εργασιών του Συμβουλίου κατά την άσκηση των νομοθετικών καθηκόντων του είναι ουσιώδους σημασίας για τον αποτελεσματικό κοινοβουλευτικό έλεγχο των ενεργειών των κυβερνήσεων στο Συμβούλιο και εξέφρασαν την υποστήριξή τους στις σχετικές συστάσεις της Ομάδας.

Η αποδοχή από την Ομάδα των συμπερασμάτων της Ομάδας εργασίας «Επικουρικότητα» έγινε ευνοϊκά δεκτή από μεγάλο αριθμό μελών, πολλά από τα οποία τόνισαν τη σημασία της συμμετοχής των εθνικών κοινοβουλίων στη νομοθετική διαδικασία ήδη από τα αρχικά στάδια. Αρκετά μέλη εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για τις προτάσεις που περιέχονται στην έκθεση της Ομάδας εργασίας για την περαιτέρω ενίσχυση του μηχανισμού της επικουρικότητας. Αναφέρθηκαν ειδικότερα στη συσχέτιση μεταξύ επικουρικότητας και αναλογικότητας και στην πρόταση να μην παρασχεθεί το δικαίωμα προσφυγής μόνο στα εθνικά κοινοβούλια εκείνα που υποβάλλουν αιτιολογημένη γνώμη σε αρχικό στάδιο. Ορισμένα μέλη επανέλαβαν την άποψή τους ότι οι περιφέρειες με νομοθετικές εξουσίες πρέπει να διαθέτουν δικαίωμα προσφυγής στους τομείς των αρμοδιοτήτων τους. Ένα μέλος τόνισε και πάλι τις αμφιβολίες του για το μηχανισμό έγκαιρης προειδοποίησης.

Η σημασία της δικτύωσης και της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών μεταξύ εθνικών κοινοβουλίων τονίστηκε ιδιαίτερα από ορισμένα μέλη τα οποία θεωρούν ότι με τον τρόπο αυτό θα αυξηθεί η ενημέρωση των εθνικών κοινοβουλίων για τις δραστηριότητες της Ένωσης και θα ενισχυθεί η ικανότητά τους να διεξάγουν αποτελεσματικό κοινοβουλευτικό έλεγχο. Θεωρούν δε ότι η COSAC, ενδεχομένως μεταρρυθμισμένη και ενισχυμένη, θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο ως προς το θέμα αυτό. Μερικά μέλη ζήτησαν να δημιουργηθεί μια μικρή γραμματεία της COSAC.

Η σύσταση της Ομάδας εργασίας να εγγραφεί τυπικά στη Συνθήκη η μέθοδος της Συνέλευσης ως μηχανισμός για την εξέταση μελλοντικών αναθεωρήσεων της Συνθήκης έτυχε ευνοϊκής υποδοχής. Ορισμένα μέλη τόνισαν ότι οι Συνελεύσεις δεν είναι υποχρεωτικό να περιορίζονται μόνο στην προετοιμασία μελλοντικών αναθεωρήσεων της Συνθήκης ή Διακυβερνητικών Διασκέψεων αλλά θα μπορούσαν να έχουν ευρύτερο ρόλο.

Μεγάλο μέρος της συζήτησης αφιερώθηκε στην εξέταση των ιδεών για τη συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων στις συζητήσεις σε επίπεδο ΕΕ για σημαντικά θέματα στρατηγικής και πολιτικής. Οι ιδέες που διατυπώθηκαν ως προς το θέμα αυτό περιλαμβάνουν – επιπροσθέτως του μοντέλου της Συνέλευσης – τη διοργάνωση κατ' έτος ευρωπαϊκών εβδομάδων ως κοινού πλαισίου ευρωπαϊκών συζητήσεων σε κάθε κράτος μέλος, τη διοργάνωση διακοινοβουλευτικών διασκέψεων επί συγκεκριμένων θεμάτων και τη δημιουργία ενός Συνεδρίου.

Σημαντικός αριθμός ομιλητών εμφανίστηκαν διστακτικοί να δεχθούν τη δημιουργία νέων οργάνων ή οργανισμών γιατί αυτό θα καταστήσει περιπλοκότερη τη θεσμική αρχιτεκτονική και, στο πλαίσιο αυτό, διερωτήθηκαν για το ρόλο του Συνεδρίου που θα φέρνει σε επαφή κατά διαστήματα τους εθνικούς βουλευτές και τους ευρωβουλευτές. Αρκετοί ομιλητές έκριναν ότι η Συνέλευση θα πρέπει να αναβάλει την εξέταση του θέματος αυτού ώστε να εξεταστεί στα πλαίσια της ευρύτερης συζήτησης για τα θεσμικά που θα λάβει χώρα αργότερα. Μερικά μέλη θεωρούν αναγκαίο να υπάρξει μια σαφής και ακριβής εικόνα των στόχων και των καθηκόντων των τυχόν νέων μηχανισμών ή οργανισμών: μερικοί πιστεύουν ότι η δυνατότητα σύγκλησης Συνέλευσης, σε συνδυασμό με τα άλλα υπάρχοντα μέσα δικτύωσης μεταξύ εθνικών βουλευτών και ευρωβουλευτών, είναι ήδη επαρκής.

Ορισμένοι ομιλητές υποστήριξαν ωστόσο την ιδέα του Συνεδρίου, υπό τον όρο ότι δεν θα έχει νομοθετικές εξουσίες. Υποβλήθηκαν και ορισμένες προτάσεις για τις ενδεχόμενες αρμοδιότητές του. Τονίστηκε ότι ένα τέτοιο φόρουμ θα μπορούσε να οδηγήσει στην αύξηση του δημοκρατικού ελέγχου επί του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και ότι θα πρέπει να θεωρηθεί ως συμπληρωματικό όργανο σε σχέση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Οι απόψεις όμως των υποστηρικτών της ιδέας του Συνεδρίου διχάζονται ως προς το αν θα πρέπει αυτό να έχει κάποιο ρόλο στους διορισμούς.

Ο Πρόεδρος, κλείνοντας τη συζήτηση, κατέληξε στα εξής συμπεράσματα :

- Υπάρχει ευρεία συναίνεση όσον αφορά τη σημασία της μεγαλύτερης συμμετοχής των εθνικών κοινοβουλίων στις δραστηριότητες της Ένωσης καθώς και την αναγνώριση του ρόλου τους στο πλαίσιο της μελλοντικής Συνταγματικής Συνθήκης.
- Η συμμετοχή τους αυτή πρέπει κατά κύριο λόγο να συνίσταται στον αποτελεσματικό έλεγχο των εθνικών κυβερνήσεων : επομένως οι προτάσεις της Ομάδας για την απ' ευθείας διαβίβαση κειμένων και άλλα πρακτικά μέτρα είναι ευπρόσδεκτες και τις υποστηρίζει η ολομέλεια.
- Επιβεβαιώνεται η υποστήριξη των συστάσεων της Ομάδας εργασίας «Επικουρικότητα» και της δημιουργίας ενός μηχανισμού έγκαιρης προειδοποίησης.
- Αναγνωρίζεται η ανάγκη ενίσχυσης των δυνατοτήτων διαβούλευσης και ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών μεταξύ εθνικών κοινοβουλίων.
- Υποβλήθηκαν αρκετές ιδέες για το πώς θα μπορούσαν κατά το δυνατόν καλύτερα να συμμετάσχουν τα εθνικά κοινοβούλια στις συζητήσεις για τους μεγάλους προσανατολισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεταξύ άλλων με την τυπική εγγραφή στη Συνταγματική Συνθήκη της μεθόδου της Συνέλευσης, τη διοργάνωση ευρωπαϊκών εβδομάδων, τις διακοινοβουλευτικές διασκέψεις επί συγκεκριμένων θεμάτων και τη δημιουργία ενός Συνεδρίου όπου θα συναντώνται κατά διαστήματα οι εθνικοί βουλευτές με τους ευρωβουλευτές. Η Συνέλευση θα πρέπει να διερευνήσει περαιτέρω τον ενδεχόμενο ρόλο και τα καθήκοντα του Συνεδρίου : κατά τη γνώμη της Προέδρου της Ομάδας, το Συνέδριο αυτό θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στο να παρέχει σε διακεκριμένους εθνικούς βουλευτές την ευκαιρία να επιστούν την προσοχή της κοινής γνώμης, από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στις διεξαγόμενες συζητήσεις επί σημαντικών θεμάτων (π.χ. διευρύνσεις). Η Συνέλευση θα επανέλθει στα θέματα αυτά.

3. **Παρουσίαση από τον κ. Hansch της προόδου των εργασιών της Ομάδας εργασίας VI «Οικονομική Διακυβέρνηση»**
4. **Παρουσίαση από τον κ. Christophersen της προόδου των εργασιών της Ομάδας εργασίας V «Επικουρικές Αρμοδιότητες»**

Η Συνέλευση άκουσε προφορική παρουσίαση των εργασιών των δύο αυτών Ομάδων, οι οποίες θα υποβάλουν τις εκθέσεις τους κατά την επόμενη σύνοδο (7/8 Νοεμβρίου).

5. Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων

- συζήτηση για την έκθεση της Ομάδας εργασίας II με Πρόεδρο τον κ. Vitorino (έγγρ. CONV 354/02)

Η Ομάδα εργασίας με Πρόεδρο τον Επίτροπο Antonio Vitorino είχε κληθεί να εξετάσει :

- τον τρόπο και τις συνέπειες της ενδεχόμενης ενσωμάτωσης του Χάρτη στις Συνθήκες
- τον τρόπο και τις συνέπειες της ενδεχόμενης προσχώρησης της Κοινότητας /Ενωσης στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων («ΕΣΑΔ»)
- Επιπλέον, η ομάδα εξέτασε το θέμα των πραγματικών ένδικων μέσων και της δυνατότητας πρόσβασης στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο που έχουν στη διάθεσή τους οι πολίτες.

Αρχίζοντας τη συζήτηση, ο Πρόεδρος συνεχάρη όλα τα μέλη και τον Πρόεδρο της ομάδας για την κατάρτιση μιας εξαιρετικά συναινετικής έκθεσης. Τα κύρια στοιχεία της έκθεσης όπως παρουσιάστηκαν από τον κ. Antonio Vitorino, είναι τα εξής:

Η Ομάδα υπογράμμισε ότι η πολιτική απόφαση για την ενσωμάτωση του Χάρτη στις Συνθήκες θα ληφθεί από τη Συνέλευση. Όλα τα μέλη της Ομάδας ωστόσο είτε τάσσονται σαφώς υπέρ της ενσωμάτωσης του Χάρτη υπό μορφή που θα τον καθιστούσε νομικά δεσμευτικό και θα του έδινε συνταγματικό κύρος είτε δεν έχουν αντίρρηση να εξετάσουν με ευνοϊκή προδιάθεση την ενσωμάτωση αυτή.

Όσον αφορά τη συγκεκριμένη μορφή της ενσωμάτωσης, οι βασικές δυνατότητες είναι οι ακόλουθες: είτε προσθήκη του κειμένου των άρθρων του Χάρτη στην αρχή της Συνταγματικής Συνθήκης, σε Τίτλο ή Κεφάλαιο της Συνθήκης αυτής είτε προσθήκη, σε άρθρο της Συνταγματικής Συνθήκης, κατάλληλης παραπομπής· η παραπομπή αυτή θα μπορούσε να συνδυαστεί με την προσθήκη του Χάρτη σε παράρτημα της Συνταγματικής Συνθήκης ή με την προσάρτησή του σε αυτήν, είτε ως ειδικό μέρος της Συνταγματικής Συνθήκης που θα περιέχει μόνον τον Χάρτη είτε ως χωριστό νομικό κείμενο (π.χ. υπό μορφή πρωτοκόλλου). Κατά την άποψη ενός μέλους της Ομάδας, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί μια «έμμεση αναφορά» στον Χάρτη προκειμένου να καταστεί αυτός νομικά δεσμευτικός χωρίς να προσλάβει συνταγματικό κύρος.

Κατά την άποψη της Ομάδας το ουσιαστικό περιεχόμενο του Χάρτη αντιπροσωπεύει συναίνεση στην οποία κατέληξε η προηγούμενη Συνέλευση: η ομάδα δεν συνέστησε καμία ουσιαστική αλλαγή. Προκειμένου ωστόσο να καταστεί ο Χάρτης απολύτως σαφής και νομικά απρόσβλητος, η Ομάδα κατάρτισε και υπέβαλε προτάσεις προσαρμογής ορισμένων οριζόντιων διατάξεων. Εξέτασε επίσης άλλα θέματα όπως το Προοίμιο του Χάρτη, ο ρόλος των Επεξηγήσεων του Προεδρείου και το θέμα του άρθρου 6 & 2.

Όσον αφορά τον τρόπο και τις συνέπειες της ενδεχόμενης προσχώρησης της Κοινότητας/Ένωσης στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΣΑΔ), όλα τα μέλη της Ομάδας είτε υποστηρίζουν σθεναρά είτε είναι πρόθυμα να εξετάσουν με ευνοϊκή προδιάθεση τη θέσπιση μιας συνταγματικής εξουσιοδότησης που θα επιτρέψει στην Ένωση να προσχωρήσει στην ΕΣΑΔ. Στο πλαίσιο αυτού του θέματος, η Ομάδα επέμεινε σε δύο σημεία: διατήρηση της αυτονομίας του δικαίου της Ένωσης και του Δικαστηρίου του Λουξεμβούργου και θέσπιση τεχνικών διασφαλίσεων προκειμένου να καταστεί σαφές ότι η προσχώρηση δεν θα μεταβάλει τον καταμερισμό των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών.

Η Ομάδα συζήτησε επίσης το ισχύον σύστημα ένδικων μέσων που έχουν στη διάθεση τους οι πολίτες της Ένωσης, ιδίως υπό το φως του θεμελιώδους δικαιώματος πραγματικής δικαστικής προστασίας. Στο πλαίσιο αυτό, η Ομάδα επέστησε την προσοχή της Συνέλευσης στο θέμα του κατά πόσον θα πρέπει να αλλάξουν οι προϋποθέσεις για την απ' ευθείας προσφυγή φυσικών προσώπων στο Δικαστήριο (άρθρο 230 εδάφιο 4 της ΣΕΚ) ώστε να εξασφαλιστεί η πραγματική δικαστική προστασία τους. Η Ομάδα απέφυγε να κάνει συγκεκριμένες συστάσεις συνέστησε αντίθετα στη Συνέλευση να εξετάσει αναλυτικότερα το ζήτημα της ενδεχόμενης τροποποίησης του άρθρου 230 εδάφιο 4 της ΣΕΚ στο κατάλληλο πλαίσιο.

Κατά τη γενική συζήτηση, οι ομιλητές επιδοκίμασαν εν γένει τα συμπεράσματα της Ομάδας και συνεχάρησαν τα μέλη και τον Πρόεδρό της για την κατάρτιση μιας εξαιρετικά συναινετικής έκθεσης και μάλιστα για ένα θέμα που στο παρελθόν είχε προκαλέσει ανησυχίες και ασυμφωνίες.

Η ευρύτατη πλειοψηφία των ομιλητών υποστήριξαν την ενσωμάτωση του Χάρτη στη Συνταγματική Συνθήκη προκειμένου να καταστεί αυτός νομικά δεσμευτικός προσλαμβάνοντας συνταγματικό κύρος ή δήλωσαν – με βάση την κοινή θέση και τους όρους που καθορίστηκαν από την Ομάδα- ότι είναι έτοιμοι να εξετάσουν ευνοϊκά αυτήν την ενσωμάτωση, αφήνοντας κατά μέρος τις διαφωνίες του παρελθόντος. Ανέφεραν ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα αποτελούν βασικό δομικό στοιχείο, το οποίο, μέσω της ενσωμάτωσης του Χάρτη, θα βρεί τη θέση που του αρμόζει στο μελλοντικό Σύνταγμα της Ένωσης και ότι η ενσωμάτωση αυτή εγγράφεται στη λογική της εξέλιξης από μια οικονομική Κοινότητα σε μια πολιτική Ένωση με κοινές αξίες.

Ένα μέλος εξέφρασε ικανοποίηση για τη χρησιμη και ουσιαστική τεχνική εργασία της Ομάδας η οποία βοήθησε να βρεθεί λύση σε πολλά από τα δύσκολα θέματα που θέτει ο Χάρτης και δήλωσε ότι η πολιτική απόφαση για την ενσωμάτωση πρέπει να ληφθεί σε εύθετο χρόνο από την ολομέλεια. Ένα άλλο μέλος δήλωσε ότι έχει ακόμη ανησυχίες σχετικά με τον Χάρτη και ιδίως σχετικά με τις διατάξεις του που αφορούν την απασχόληση και τα κοινωνικά θέματα.

Όσον αφορά τη συγκεκριμένη μορφή της ενσωμάτωσης, μια σειρά ομιλητών τάχθηκαν υπέρ της ενσωμάτωσης του κειμένου των άρθρων του Χάρτη στη Συνταγματική Συνθήκη (εναλλακτική δυνατότητα (α) της έκθεσης της Ομάδας). Κατά την αποψη αυτών των ομιλητών, με τον τρόπο αυτό θα ενισχυθεί η προβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων στη Συνταγματική Συνθήκη και θα τονιστεί σαφέστερα στους πολίτες η υψηλή συμβολική τους αξία.

Αρκετά μέλη της Συνέλευσης εξέφρασαν προτίμηση για τη δεύτερη βασική εναλλακτική δυνατότητα που αναφέρεται στην έκθεση της Ομάδας, δηλαδή την ενσωμάτωση του Χάρτη μέσω κατάλληλης παραπομπής σε άρθρο της Συνταγματικής Συνθήκης και, όπως προσέθεσαν μερικοί, με την προσθήκη του Χάρτη σε παράρτημα της Συνθήκης ή την προσάρτησή του σε αυτήν ως χωριστό νομικό κείμενο. Οι ομιλητές αυτοί υποστήριξαν ότι η τεχνική αυτή εξυπηρετεί καλύτερα τον στόχο μιας σύντομης και ευανάγνωστης συνθήκης, διατηρεί καλύτερα την ακεραιότητα του Χάρτη και αποφεύγει ορισμένες νομικές περιπλοκές που θα προέκυπταν σε περίπτωση απ'ευθείας προσθήκης του κειμένου του Χάρτη στη Συνθήκη.

Πολύ λιγότεροι ομιλητές προτιμούν να προστεθεί σε άρθρο της Συνθήκης «έμμεση αναφορά» στον Χάρτη ως σημείο αναφοράς για την ερμηνεία των θεμελιωδών δικαιωμάτων ως γενικών αρχών της δικαίου της Ένωσης, υποστηρίζοντας ότι δεν μπορούν όλα τα άρθρα του Χάρτη να περιέχουν δικαιώματα που επιδέχονται δικαστικό έλεγχο ή ότι μερικά από τα δικαιώματα του Χάρτη απαιτούν ακριβέστερη διατύπωση.

Οι περισσότεροι ομιλητές δήλωσαν ότι υποστηρίζουν τις συντακτικές προσαρμογές των οριζόντιων άρθρων του Χάρτη που προτείνει η Ομάδα και είναι ικανοποιημένοι που οι προσαρμογές αυτές δεν μεταβάλλουν ουσιαστικά το Χάρτη. Ορισμένοι ομιλητές εξέφρασαν ικανοποίηση γιατί οι προσαρμογές αυτές ενισχύουν τη νομική ασφάλεια και σαφήνεια και επιτρέπουν να ληφθούν υπόψη στον Χάρτη διαφορετικές νομικές παραδόσεις, επιτρέποντας έτσι στον Χάρτη να καταστεί νομικά δεσμευτικό κείμενο. Άλλοι ομιλητές εξέφρασαν την άποψη ότι οι τροποποιημένες οριζόντιες διατάξεις που προτείνει η Ομάδα δεν είναι αναγκαίες και απλώς δηλώνουν κάτι που είναι εμφανές. Ωστόσο, δεν εμπεριέχουν κανένα κίνδυνο και άρα θα μπορούσαν να τις δεχθούν εάν αυτό μπορεί να βοηθήσει την επίτευξη συναίνεσης για την ενσωμάτωση του Χάρτη ως νομικά δεσμευτικού κειμένου.

Ορισμένα μέλη ωστόσο εξέφρασαν επιφυλάξεις για τις τροποποιήσεις των οριζοντίων άρθρων που προτείνει η Ομάδα, διότι τις θεωρούν περιττές ή και δυνάμει επιζήμιες για τα πρότυπα ασφαλείας που προβλέπονται στον Χάρτη και αντίθετες με τη βασική αρχή που είναι ο σεβασμός του περιεχομένου του Χάρτη. Ειδικότερα, υποστήριξαν ότι το προτεινόμενο άρθρο 52 παράγραφος 5 για τις συνέπειες των « αρχών » του Χάρτη μπορεί να ερμηνευθεί ως αντίθετο με την υποχρέωση που θεσπίζεται στο άρθρο 51 παράγραφος 1 για τήρηση των αρχών του Χάρτη και ενθάρρυνση της εφαρμογής τους, και ότι περιορίζει άσκοπα τη νομική ισχύ αυτών των αρχών οι οποίες, κατά την άποψη αυτών των μελών, πρέπει να μπορούν να ελέγχονται εν γένει δικαστικά και όχι απλώς όσον αφορά ειδικές πράξεις που θεσπίζονται κατ'εφαρμογή τους. Ένα μέλος θεωρεί αόριστη τη διατύπωση « τηρουμένης της αρχής της επικουρικότητας » στο άρθρο 51 παράγραφος 1 του Χάρτη, διατύπωσε αμφιβολίες για τη δυνατότητα εφαρμογής ορισμένων διατάξεων του Χάρτη και τόνισε την ανάγκη να διευκρινιστεί ποιά άρθρα του Χάρτη είναι δικαιώματα και ποιά αρχές.

Ορισμένοι ομιλητές τόνισαν την ανάγκη να διατηρηθεί το προοίμιο του Χάρτη το οποίο περιέχει σημαντικές δηλώσεις για τον θεμελιώδη χαρακτήρα της Ένωσης και εκφράζει λεπτή πολιτική συναίνεση στην οποία κατέληξε η προηγούμενη Συνέλευση. Τα μέλη αυτά ζήτησαν λοιπόν το προοίμιο αυτό να ενσωματωθεί στο προοίμιο της συνταγματικής συνθήκης ή να χρησιμοποιηθεί ως προοίμιο της Συνθήκης αυτής.

Αρκετοί ομιλητές τόνισαν τη σημασία των επεξηγήσεων οι οποίες καταρτίστηκαν ύστερα από παρότρυνση του Προεδρείου της προηγούμενης Συνέλευσης. Μολονότι, όπως τόνισαν κάποιοι ομιλητές, οι επεξηγήσεις αυτές δεν έχουν νομική αξία, είναι εξαιρετικά χρήσιμες για την ερμηνεία των διατάξεων του Χάρτη – μεταξύ άλλων για τα δικαστήρια και τις αρχές των υποψήφιων χωρών που δεν συμμετείχαν στη σύνταξη του Χάρτη-ή ως ζωτικό τμήμα της γενικής πολιτικής συμφωνίας του Χάρτη. Σε αυτή τη συνάρτηση, οι ομιλητές εξέφρασαν ικανοποίηση για τη σύσταση της Ομάδας να ενσωματωθούν στις αρχικές επεξηγήσεις οι επεξηγήσεις που έδωσε η Ομάδα για τις

τεχνικές προσαρμογές του Χάρτη. Ένα μέλος υπενθύμισε ωστόσο ότι οι Επεξηγήσεις καταρτίστηκαν υπό την αποκλειστική ευθύνη του Προεδρείου και δεν δέσμευαν την προηγούμενη Συνέλευση η οποία είχε αποφασίσει να μη τις συζητήσει.

Η ευρύτατη πλειοψηφία των ομιλητών υποστήριξε την προσθήκη στη Συνταγματική Συνθήκη συνταγματικής εξουσιοδότησης που θα επιτρέπει στην Ένωση να προσχωρήσει στην ΕΣΑΔ. Αρκετοί ομιλητές επιδοκίμασαν σε αυτό το πλαίσιο την κοινή θέση στην οποία κατέληξε η Ομάδα όσον αφορά βασικά ζητήματα που θέτει η προσχώρηση στην ΕΣΑΔ. Τονίσθηκε ιδίως ότι η προσχώρηση δεν θα θίξει την αυτονομία του δικαίου της Ένωσης ούτε τη θέση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, ότι, μέσω ορισμένων διασφαλίσεων, θα είναι σαφές ότι η νομική «εμβέλεια» της προσχώρησης θα περιοριστεί στις αρμοδιότητες της Ένωσης χωρίς οι αρμοδιότητες αυτές να διευρυνθούν και ότι δεν θίγονται οι εθνικές θέσεις που εκφράστηκαν όσον αφορά την ΕΣΑΔ και τα πρωτόκολλά της. Ένα άλλο σημείο που τονίστηκε συχνά είναι ότι η ενσωμάτωση του Χάρτη και η προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΑΔ δεν πρέπει να θεωρηθούν ως εναλλακτικές δυνατότητες αλλά ως συμπληρωματικές πρωτοβουλίες, που θα οδηγήσουν μαζί σε μια κατάσταση ανάλογη με αυτή που υπάρχει στα εθνικά νομοθετικά συστήματα.

Σε αυτή τη συνάρτηση, ορισμένοι ομιλητές τόνισαν την πρωταρχική σημασία που αποδίδουν στην προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΑΔ και επανέλαβαν τα βασικά επιχειρήματα υπέρ της προσχώρησης που αναπτύσσονται στην έκθεση της Ομάδας. Μερικοί χαρακτήρισαν την προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΑΔ αναγκαιότητα εάν ο Χάρτης καταστεί νομικά δεσμευτικός προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι η σχέση μεταξύ των δύο Ευρωπαϊκών Δικαστηρίων έχει ρυθμιστεί με τον κατάλληλο τρόπο. Ορισμένοι ζήτησαν επίσης να συνοδεύεται η Συνταγματική Συνθήκη από πολιτική δήλωση υπέρ της προσχώρησης.

Άλλα μέλη υποστήριξαν ότι η Συνέλευση πρέπει να περιοριστεί στη δημιουργία νομικής βάσης που θα επιτρέψει στην Ένωση να προσχωρήσει στην ΕΣΑΔ και να αφήσει τα θεσμικά όργανα της Ένωσης να αποφασίσουν την έναρξη και τις λεπτομέρειες των διαπραγματεύσεων προσχώρησης (με βάση ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου). Ένα από αυτά τα μέλη διευκρίνισε ότι, πριν από αυτήν την απόφαση, πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον η προσχώρηση είναι δυνατή χωρίς να περιοριστεί η αυτονομία του δικαίου της Ένωσης, χωρίς να θιγούν οι επί μέρους θέσεις των κρατών μελών όσον αφορά την ΕΣΑΔ και χωρίς να διευρυνθεί η αρμοδιότητα της Ένωσης.

Λίγα μόνον μέλη διατύπωσαν επιφυλάξεις για την ιδέα της προσχώρησης της Ένωσης στην ΕΣΑΔ ζητώντας να εξεταστεί περαιτέρω κατά πόσον αυτό το βήμα δεν ενέχει τον κίνδυνο άσκοπης καθυστέρησης των δικαστικών διαδικασιών, διεύρυνσης των αρμοδιοτήτων της Ένωσης ή υπονόμησης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.

Αρκετοί ομιλητές υπογράμμισαν τη σημασία της πραγματικής δυνατότητας χρήσης ένδικων μέσων και ζήτησαν διεύρυνση των δικαιωμάτων προσφυγής φυσικών προσώπων στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο ή κάλεσαν τη Συνέλευση να εξετάσει διεξοδικότερα το θέμα. Υποστήριξαν ότι επί του παρόντος υπάρχουν κενά προστασίας, λόγω των αυστηρών προϋποθέσεων που καθορίζονται στο άρθρο 230 εδάφιο 4 της ΣΕΚ, του γεγονότος ότι αυτό το άρθρο προβλέπει προσφυγές μόνον κατά των θεσμικών οργάνων αλλά όχι κατά άλλων οργάνων της Ένωσης και λόγω των υφισταμένων ορίων της δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου στον τομέα της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων. Ένα μέλος ζήτησε ισχυρότερο «Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή» ώστε να ενισχυθεί η προστασία των αγωγών που υποβάλλουν οι πολίτες.

Στην τελική του δήλωση, απαντώντας στις παρατηρήσεις που εκφράστηκαν κατά τη διάρκεια της συζήτησης, ο Πρόεδρος της Ομάδας τόνισε ότι η συναινετική έκθεση της Ομάδας εκφράζει έναν συμβιβασμό. Εξήγησε ότι το κείμενο που προτείνεται για το άρθρο 52 παράγραφος 4 ενσωματώνει στον Χάρτη την προσέγγιση που ακολουθεί ήδη το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, σύμφωνα με την οποία οι κοινές συνταγματικές παραδόσεις δεν υποχρεώνουν το Δικαστήριο να περιορίζεται στον ελάχιστο κοινό παρονομαστή αλλά αντίθετα να καθορίζει τις κοινές αξίες των κρατών μελών, οι οποίες δεν έχουν αναγκαστικά ούτε την ίδια έννοια ούτε την ίδια εμβέλεια σε όλα τα συντάγματα. Τόνισε επίσης ότι ο Χάρτης κάνει ήδη σαφή και αδιαμφισβήτητη διάκριση μεταξύ υποκειμενικών δικαιωμάτων και αρχών οι οποίες δεν παρέχουν αυτόματα δικαιώματα αλλά απαιτούν τη θέσπιση πράξεων εφαρμογής, διάκριση η οποία απλώς θα εκφραστεί σαφέστερα στη νέα διάταξη. Όσον αφορά τις Επεξηγήσεις του Χάρτη, επιβεβαίωσε ότι οι επεξηγήσεις της Ομάδας πρέπει να προστεθούν στις αρχικές Επεξηγήσεις στο πλαίσιο των μελλοντικών εργασιών της Συνέλευσης και ότι είναι έτοιμος να αναλάβει την δημοσίευση ενοποιημένου κειμένου σε συνεργασία με τα μέλη της Ομάδας και να το υποβάλει στο Προεδρείο. Τέλος, ο Πρόεδρος της Ομάδας υποστήριξε ότι η προσχώρηση στην ΕΣΑΔ δεν θα προκαλέσει σημαντική καθυστέρηση των δικαστικών διαδικασιών, δεδομένου ότι οι πολίτες μπορούν ήδη σήμερα, στο πλαίσιο εθνικών δικαστικών διαδικασιών που έχουν σχέση με το δίκαιο της Ένωσης, να επικαλεστούν την ΕΣΑΔ και να προσφύγουν στο Δικαστήριο του Στρασβούργου. Η προσχώρηση στην ΕΣΑΔ θα επιτρέπει, ωστόσο, σε τέτοιες περιπτώσεις, στην Ένωση, ως αυτουργού της υποτιθέμενης παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να υπερασπίζεται η ίδια τις πράξεις της αντί να αναγκάζει τα κράτη μέλη να αναλαμβάνουν την υπεράσπισή της. Προσέθεσε ότι θα ήταν εξάλλου περίεργο αν η Ένωση, η οποία ζητά από τις υποψήφιες χώρες την προσχώρηση στη ΕΣΑΔ ως προϋπόθεση για την ένταξη, δεν είναι έτοιμη να κάνει η ίδια το βήμα αυτό.

Ο Πρόεδρος συνεχάρη εκ νέου τον κ. Vitorino και εξέφρασε την πλήρη συμφωνία του με την συνοπτική παρουσίαση της συζήτησης και των αντιδράσεων σε αυτήν.

6. Προκαταρκτική συζήτηση επί του προσχεδίου Συνταγματικής Συνθήκης

Τα μέλη της Συνέλευσης εξέφρασαν τις προκαταρκτικές απόψεις τους επί του προσχεδίου Συνθήκης που παρουσίασε ο Πρόεδρος εξ ονόματος του Προεδρείου.

Η αρχιτεκτονική της μελλοντικής Συνθήκης έγινε ευνοϊκά δεκτή. Η δομή της Συνθήκης κρίθηκε ως καλή, τα δε βασικά της στοιχεία, δηλαδή ο συνταγματικός χαρακτήρας της, το γεγονός ότι πρόκειται για ενιαία Συνθήκη, η ρητή απονομή ενιαίας νομικής προσωπικότητας, η σαφήνεια και το κατανοητό της «σπονδυλικής στήλης» της, έγιναν με ικανοποίηση δεκτά από τα μέλη που τα θεωρούν ως θαρραλέο βήμα που ανταποκρίνεται στις προσδοκίες της Συνέλευσης και των πολιτών.

Διατυπώθηκαν επίσης ειδικότερες παρατηρήσεις :

- πολλά μέλη της Συνέλευσης υπογράμμισαν τη σημασία των ουσιωδών στοιχείων, ιδίως όσον αφορά τα θεσμικά ζητήματα, που θα εμπλουτίσουν στη συνέχεια των εργασιών, τη δομή της Συνθήκης· ορισμένα μέλη ήδη διακρίνουν στο σχέδιο αρχιτεκτονικής έναν ισορροπημένο συμβιβασμό· άλλα μέλη συναρτούν τη συμφωνία τους ως προς τη δομή με την επίτευξη συμφωνίας για τη λύση που θα δοθεί τελικά στα θεσμικά ζητήματα,
- μερικά μέλη της Συνέλευσης τόνισαν με ικανοποίηση ότι το προσχέδιο θα δώσει επί τέλους στους πολίτες την αίσθηση ότι συμμετέχουν σε μια πολιτική ένωση και όχι μόνο σε μια ενιαία αγορά,
- μερικά μέλη της Συνέλευσης πρότειναν να συμπεριληφθεί στο άρθρο 1 μια αναφορά στους λαούς και όχι μόνο στα κράτη· προτάθηκε επίσης να προστεθεί ότι τους πολίτες της Ένωσης τους συνενώνουν οι κοινές αξίες,
- ορισμένα μέλη εξέφρασαν δισταγμούς ως προς το λεξιλόγιο που χρησιμοποιείται στο άρθρο 14, δεύτερη περίπτωση (φοβούνται ότι η έννοια της «κοινής δράσης των κρατών μελών» συνιστά οπισθοδρόμηση σε σχέση με ορισμένες κοινές πολιτικές),
- ορισμένα μέλη τόνισαν ότι οι νέες πολιτικές αντιστοιχούν σε πραγματικές προτεραιότητες της Ένωσης αλλά η φύση τους είναι διαφορετική από αυτή των «κοινοτικών» πολιτικών και πρέπει επομένως να αποτελέσουν αντικείμενο ειδικών διαδικασιών,
- αρκετά μέλη υπογράμμισαν τη σημασία του τονισμού του πολυπολιτισμικού χαρακτήρα της Ένωσης στη Συνθήκη και ορισμένα μέλη τη σημασία της αναφοράς στην ισότητα ανδρών/γυναικών,
- η συζήτηση για το ενδεχόμενο νέο όνομα που θα δοθεί στη νέα Ευρώπη θεωρήθηκε άνευ αντικειμένου από πολλά μέλη δεδομένου ότι η ονομασία «Ευρωπαϊκή Ένωση» έχει πλέον καθιερωθεί στην καθημερινή γλώσσα των πολιτών,

- ορισμένα μέλη επιθυμούν να αναφέρονται τα εθνικά κοινοβούλια στο θεμελιώδες μέρος της Συνθήκης,
- εκφράστηκαν ερωτηματικά σχετικά με την ιθαγένεια, τις αρμοδιότητες, την ύπαρξη στο σχέδιο ενός τίτλου «Άμυνα» καθώς και άρθρων σχετικά με το Συνέδριο και την προεδρία του Συμβουλίου, τις τελικές διατάξεις και τις διαδικασίες αναθεώρησης της Συνθήκης.

Απαντώντας στις παρατηρήσεις και στα ερωτήματα που ετέθησαν, ο Πρόεδρος

- υπογράμμισε τη σημαντική πρόοδο που αντιπροσωπεύει η ενιαία Συνθήκη με την εξαφάνιση των πυλώνων, πράγμα που ωστόσο δεν συνεπάγεται αυτομάτως την ομοιογενοποίηση των διαδικασιών και μεθόδων· ενδέχεται να απαιτηθούν ειδικές διαδικασίες ανάλογα με τη φύση ορισμένων πολιτικών,
- επιβεβαίωσε ότι οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων και ιδίως η νομοθετική διαδικασία θα περιληφθούν στο θεμελιώδες μέρος της Συνθήκης,
- τόνισε ότι δεν είναι δυνατόν να υπάρξει αναφορά στα εθνικά κοινοβούλια σαν να πρόκειται για ευρωπαϊκό όργανο, αλλά αντιθέτως θα υπάρξει αναφορά σε αυτά στο πλαίσιο των διαδικασιών στις οποίες συμμετέχουν (επικουρικότητα),
- υπενθύμισε ότι οι αρμοδιότητες έχουν ήδη καθοριστεί στις ισχύουσες Συνθήκες, στη νέα όμως Συνθήκη θα προσδιορίζονται με συστηματικότερο τρόπο,
- παρατήρησε ότι η κοινή άμυνα υπάρχει ήδη ως προοπτική στις σημερινές διατάξεις της Συνθήκης για την ΕΕ (άρθρο 17),
- επανέλαβε ότι η ύπαρξη ορισμένων άρθρων καθώς και των περιεχομένων τους θα εξαρτηθούν από τις συζητήσεις της Συνέλευσης· η αναφορά τους ωστόσο στο σχέδιο υποδεικνύει την ενδεχόμενη θέση τους.

Ο Πρόεδρος κατέληξε λέγοντας ότι από τις αρχές του 2003 το Προεδρείο, βασιζόμενο στα ουσιώδη στοιχεία που θα προκύψουν από τις συζητήσεις σχετικά με τα συμπεράσματα των Ομάδων εργασίας, ενδέχεται να προχωρήσει στην εκπόνηση λεπτομερέστερων προτάσεων. Τα θεσμικά ζητήματα, τα οποία πρέπει πάντοτε να θεωρούνται ως ενιαίο σύνολο, δεν θα ανατεθούν σε Ομάδες εργασίας αλλά θα εξεταστούν στην ολομέλεια.

II. ΕΠΟΜΕΝΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ

Ο Πρόεδρος ανακοίνωσε ότι η επόμενη σύνοδος της ολομέλειας θα διεξαχθεί την Πέμπτη 7 Νοεμβρίου, από τις 15:00 και μετά, και την Παρασκευή 8 Νοεμβρίου από τις 9:30. Θα είναι αφιερωμένη στην εξέταση των εκθέσεων των Ομάδων εργασίας «Οικονομική Διακυβέρνηση» και «Επικουρικές Αρμοδιότητες» καθώς και στη συζήτηση της «κοινωνικής Ευρώπης».

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Σύνοδος της ολομέλειας, 28 - 29 Οκτωβρίου 2002

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΜΙΛΗΤΩΝ

σύμφωνα με τη σειρά που έλαβαν τον λόγο

Δευτέρα 28 Οκτωβρίου

2. **Ο ρόλος των εθνικών κοινοβουλίων (έγγρ. CONV 353/02)**
συζήτηση για την έκθεση της Ομάδας IV «Εθνικά Κοινοβούλια» με Πρόεδρο την κυρία Stuart

1. κ. Erwin TEUFEL - Γερμανία (Κοινοβούλιο)
2. κ. Dick ROCHE - Ιρλανδία (Κυβέρνηση)
3. κ. Joschka FISCHER - Γερμανία (Κυβέρνηση)
4. κ. Soren LEKBERG - Σουηδία (Κοινοβούλιο)
5. κ. Michel BARNIER - Επιτροπή
6. κ. Elmar BROK - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
7. κ. Pierre LEQUILLER Γαλλία (Κοινοβούλιο)
8. κ. Henrik HOLOLEI - Εσθονία (Κυβέρνηση)
9. κ. Kimmo KILJUNEN - Φινλανδία (Κοινοβούλιο)

(μπλε κάρτα : Caspar EINEM)

10. κ. Jürgen MEYER - Γερμανία (Κοινοβούλιο)
11. κ. Andrew DUFF - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
12. κ. Alfonso DASTIS Ισπανία (Κυβέρνηση)
13. κ. Tunne KELAM - Εσθονία (Κοινοβούλιο)
14. κ. Aloiz PETERLE - Σλοβενία (Κοινοβούλιο)
15. κ. Henrk Dam KRISTENSEN - Δανία (Κοινοβούλιο)
16. κ. Mesut YILMAZ - Τουρκία - (Κυβέρνηση)

(μπλε κάρτα : G. AMATO)

17. κα Eduarda AZEVEDO - Πορτογαλία (Κοινοβούλιο)
18. κ. Hubert HAENEL - Γαλλία (Κοινοβούλιο)
19. κα Pervenche BERES - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

(μπλε κάρτες) :

HAIN, MC CORMICK, PIETERS, MCLENNAN, FAYOT, DI RUPO, VOGGENHÜBER)

20. κ. Proinsias DE ROSSA - Ιρλανδία (Κοινοβούλιο)

21. κ. Josep BORRELL FONTELLES - Ισπανία (Κοινοβούλιο)
 22. κ. Matti VANHANEN - Φινλανδία (Κοινοβούλιο)
 23. κ. Inigo MENDEZ de VIGO - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
 24. κα Hanja MAIJ-WEGGEN - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
 25. κα Dalia KUTRAITE-GIEDRAITIENE - Λιθουανία (Κοινοβούλιο)
 26. κ. Gianfranco FINI - Ιταλία (Κυβέρνηση)
 27. κ. Pierre MOSCOVICI - Γαλλία (Κυβέρνηση)
 28. κ. Ali TEKIN - Τουρκία (Κοινοβούλιο)
 29. κ. William ABITBOL - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
 30. κ. David HEATHCOAT-AMORY - Ηνωμένο Βασίλειο (Κοινοβούλιο)
- (μπε κάρτες : BRUTON, TOMLINSON, MENDEZ DE VIGO)
31. κ. Pierre CHEVALIER - Βέλγιο (Κυβέρνηση)
 32. κ. Alberto COSTA - Πορτογαλία (Κοινοβούλιο)
 33. κ. Lamberto DINI - Ιταλία (Κοινοβούλιο)
 34. κ. Hannes FARNLEITNER - Αυστρία (Κυβέρνηση)
 35. κ. Frans TIMMERMANS - Κάτω Χώρες (Κοινοβούλιο)
 36. κ. Edvins INKENS - Λετονία (Κοινοβούλιο)
 37. κ. Παναγιώτης ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ - Κύπρος (Κοινοβούλιο)

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΜΙΛΗΤΩΝ

σύμφωνα με τη σειρά που έλαβαν τον λόγο

5. **Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (έγγρ. CONV 354/02)**
- συζήτηση για την έκθεση της Ομάδας II με Πρόεδρο τον κ. Vitorino

1. κ. Ernani LOPES - Πορτογαλία (Κυβέρνηση)
 2. κ. Inigo MENDEZ de VIGO - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
 3. κ. Alexander ARABADJIEV - Βουλγαρία (Κοινοβούλιο)
 4. κ. Andrew DUFF - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
 5. κ. René van der LINDEN - Κάτω Χώρες (Κοινοβούλιο)
 6. κ. Peter HAIN - Ηνωμένο Βασίλειο (Κυβέρνηση)
 7. κ. Ben FAYOT - Λουξεμβούργο (Κοινοβούλιο)
 8. κ. Olivier DUHAMEL - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
 9. κ. Jürgen MEYER - Γερμανία (Κοινοβούλιο)
 10. κ. Alfonso DASTIS (Ισπανία) Κυβέρνηση
 11. κ. Dick ROCHE - Ιρλανδία (Κυβέρνηση)
- (μπλε κάρτες : Caspar EINEM, S. KAUFFMANN)
12. κ. Diego LOPEZ GARRIDO - Ισπανία (Κοινοβούλιο)
 13. κα Neli KUTSKOVA - Βουλγαρία (Κυβέρνηση)
 14. κ. Neil Mac CORMICK - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
 15. κ. A. Emre KOCAOĞLU - Τουρκία (Κοινοβούλιο)
 16. κ. Hubert HAENEL - Γαλλία (Κοινοβούλιο)
 17. κ. Reinhard RACK - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
 18. κ. Jozef OLEKSY - Πολωνία (Κοινοβούλιο)
 19. κ. Timothy KIRKHOPE - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
 20. κ. Peter SERRACINO-INGLOTT - Μάλτα (Κυβέρνηση)
 21. κ. Mihael BREJC- Σλοβενία (Κοινοβούλιο)
 22. κ. Gianfranco FINI - Ιταλία (Κυβέρνηση)
 23. κα Anne VAN LANCKER - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
 24. κ. Gabriel CISNEROS LABORDA (Ισπανία Κοινοβούλιο)
 25. κα Elena PACIOTTI - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

26. κ. Ingvar SVENSSON - Σουηδία (Κοινοβούλιο)
27. κα Cristiana MUSCARDINI - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
28. κ. Pierre MOSCOVICI - Γαλλία (Κυβέρνηση)
29. κα. Lena HJELM-WALLEN - Σουηδία (Κυβέρνηση)
30. κ. Niels PETERSEN - Δανία (Κοινοβούλιο)
- (μπλε κάρτες : *Peter HAIN, HELLE*)
31. κ. Alberto COSTA - Πορτογαλία (Κοινοβούλιο)
32. κ. Gijs de VRIES - Κάτω Χώρες (Κυβέρνηση)
33. κ. Henning CHRISTOPHERSEN - Δανία (Κυβέρνηση)
34. κα Hanja MAIJ-WEGGEN - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
35. κ. John BRUTON - Ιρλανδία (Κοινοβούλιο)
36. κα Ελένη MAYPOY - Κύπρος (Κοινοβούλιο)

Προκαταρκτική συζήτηση επί του προσχεδίου Συνταγματικής Συνθήκης

Πρόεδρος κ. Valéry Giscard d'Estaing

1. κ. Klaus HÄNSCH - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
2. κα Ana PALACIO (Ισπανία) Κυβέρνηση
3. κ. Andrew DUFF - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
4. κ. Michel BARNIER Επιτροπή
5. κ. Rytis MARTIKONIS - Λιθουανία (Κυβέρνηση)
6. κ. Hubert HAENEL - Γαλλία (Κοινοβούλιο)
7. κ. Josep BORRELL FONTELLES - Ισπανία (Κοινοβούλιο)
8. κ. Ernani LOPES - Πορτογαλία (Κυβέρνηση)
9. κ. Gijs de VRIES - Κάτω Χώρες (Κυβέρνηση)
10. κ. Alan LAMASSOURE - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
11. κ. Peter HAIN - Ηνωμένο Βασίλειο (Κυβέρνηση)
12. κ. Rihards PIKS - Λετονία (Κοινοβούλιο)
13. κα Danuta HŪBNER - Πολωνία (Κυβέρνηση)
14. κ. Marco FOLLINI - Ιταλία (Κοινοβούλιο)
15. κ. Dick ROCHE - Ιρλανδία (Κυβέρνηση)
16. κα Teija TIILIKAINEN - Φινλανδία (Κυβέρνηση)
17. κα Μαριέττα ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ - Ελλάδα (Κοινοβούλιο)
18. κα Hanja MAIJ-WEGGEN - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
19. κ. Elmar BROK - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
20. κ. Ben FAYOT - Λουξεμβούργο (Κοινοβούλιο)
21. κα Michael FRENDÓ - Μάλτα (Κοινοβούλιο)
22. κα Linda McAVAN - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
23. κα. Lena HJELM-WALLEN - Σουηδία (Κυβέρνηση)
24. κ. Elio DI RUPO - Βέλγιο (Κοινοβούλιο)
25. κ. Jen-Peter BONDE - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
26. κ. Pierre MOSCOVICI - Γαλλία (Κυβέρνηση)